

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

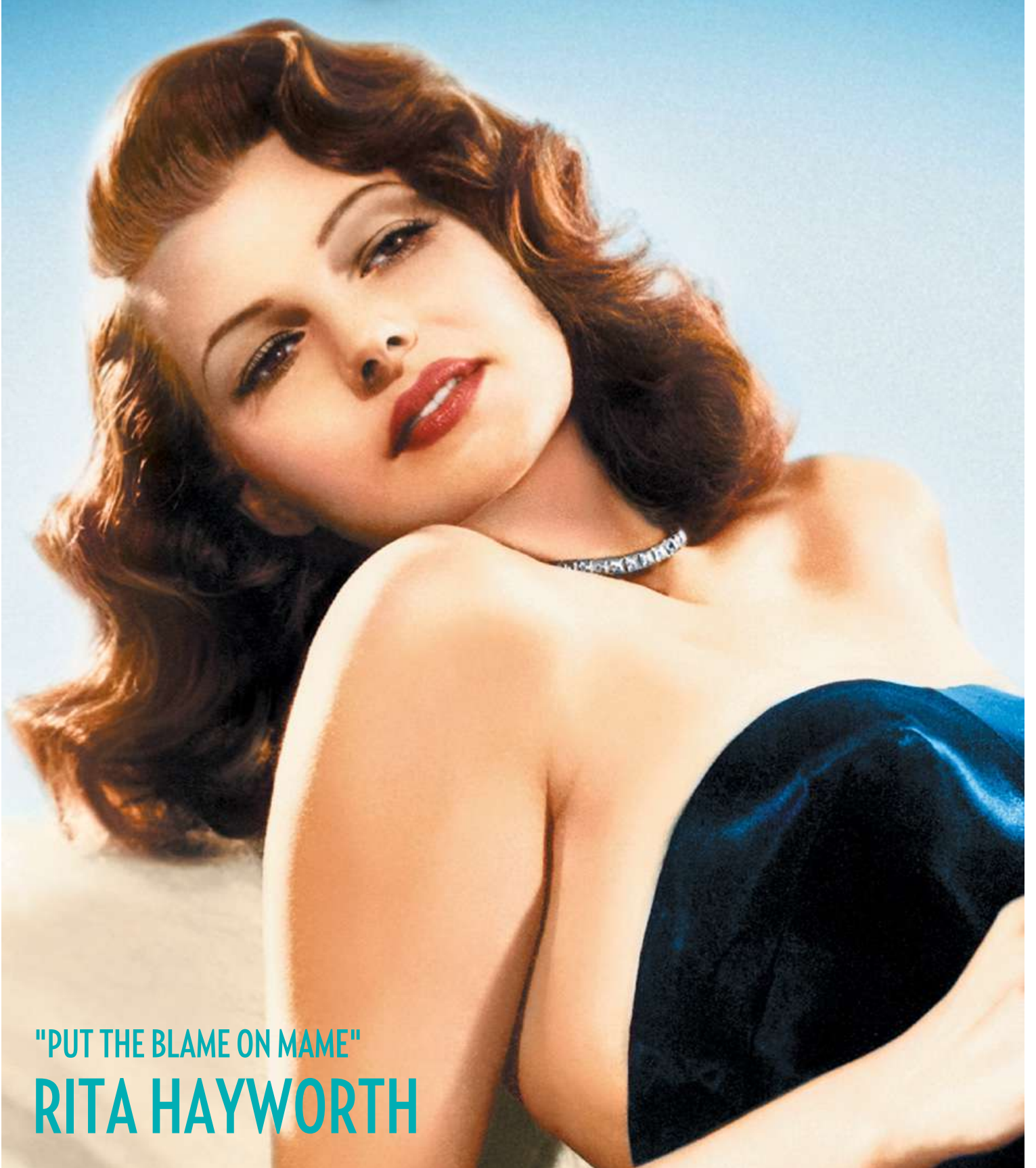
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

"PUT THE BLAME ON MAME"

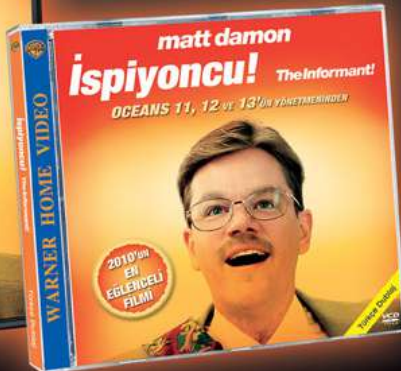
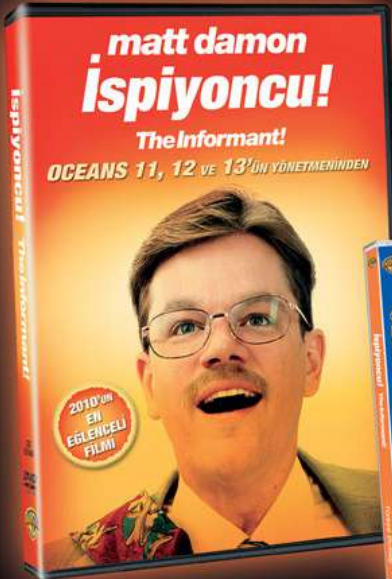
RITA HAYWORTH

matt damon **İspiyoncu!**

The Informant!

OCEANS 11, 12 VE 13'ÜN YÖNETMENİNDEN

**2010'UN
EN
EĞLENCİLİ
FİLMİ**

**“Orijinal.
Çok
komik”**

– Leonard Maltin, ENTERTAINMENT TONIGHT

ŞİMDİ

DVD VE VCD'DE!

tiglon

participant
MEDIA

Groundswell
PRODUCTIONS

SECTION EIGHT

TM & © 2010 Warner Bros. Entertainment Inc. Tüm hakları saklıdır.

ŞARKI SÖYLEME

ZAMANI GELMEDİ Mİ?

29 . ULUSLARARASI İSTANBUL FİLM FESTİVALİ
KAPIDA. ÖNÜMÜZDEKİ HAFTA SONUNDAN
itibaren 16 gün boyunca biz sinefillerin günleri
başlıyor. Gene klasikler ve yenilerden oluşan

şapşahane bir program var önümüzde. Keşifler de cabası. Hele ki bugüne kadar festival aracılığıyla yaptığımız leziz keşifleri düşündüğümüzde, ağzımızın suyu sele dönüşüyor şimdiden!

Ama işin bir de 'karanlık yüzü' var ki, heves ve heyecanımızı bir miktar törpülüyor bu durum, yaramızı deşiyor, kanırtıyor. Bildiğiniz gibi, festival denince ilk akla gelen sinema salonu Beyoğlu Emek'tir. Festivalle birlikte büyüyen kuşaklar, adından başlayarak onun temsil ettiklerini çok iyi bilirler. "Film sinemada izlenir" düsturunu benimsemiş herkes, Emek'in kapısından girdiğinde bir başka hisseder kendini. Bir 'tapınak' havası vardır Emek'te, her yerde film izlenebilir ama orada 'başka bir şey'e dönüşür bu seyretme süreci.

Özellikle de festival zamanı tadına doyum olmaz Emek'in. Serra Yılmaz'ın simültane çevirisiyle Ettore Scola filmlerini gördüğümüz yer de orasıdır, Martin Scorsese filmi "Günaha Son Çağrı" (The Last Temptation Of Christ) gösterilirken önünde radikal dincilerin eylem yaptıkları yer de. Pier Paolo Pasolini filmlerini hatmettiğimiz yer de Emek'tir, Andrey Tarkovski başyapıtlarıyla haşır neşir olduğumuz yer de. Sinema sanatının büyük ustalarının sahneden bize yol

gösterdiği yer de orasıdır, yakın zamana kadar festivalin açılış gecelerine ev sahipliği yapan yer de. İşin özü, Emek'ten geçmeyen bir festival 'eksik'tir biraz. Biraz mı? Epeyce eksiktir.

Evet, bu yıl Emek olmayacak festivalde... Kapalı, kapatıldı... Ne olacağına dair sorulan onlarca soruya şimdilik tam olarak cevaplanamadı. Biri diyor ki "Tadilat görüp yeniden açılacak", bir diğeriye "Aynı şekilde başka bir kata yapılacak" diyor. İlkine inanmak istiyoruz, ama yıllardır 'ısrarla' kapatılmak istenen sinemamızın kepenkleri inik şu sıralar. Yani istedikleri olmuş gibi...

Beyoğlu'nun neler ifade ettiğini bir türlü anlamak istemeyen 'tüccar kafalılar', 'kayıp kuşaklar' yaratmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Alkazar kapandı, Beyoğlu sineması can çekiyor, Emek'in ne olacağı belli değil... Sinema salonunda film izlemenin bir 'amaç' olmaktan çıkıp 'araç'a dönüşmesini istiyorlar; alışveriş merkezlerinde tüketim çılgınlığına alet olurken 'arada uğranacak bir yer' olması için çabalıyorlar. Büyük oranda başarılı da oldular, ama bu da yetmiyor, dahasını, hepsini istiyorlar...

Bizler mi? Bizlerse oturduğumuz yerde ağlaşıyoruz...

Harekete geçme zamanı gelmedi mi?

Şair'in dediği gibi, "Ben artık şarkı dinlemek değil, şarkı söylemek istiyorum."

GİZLİ TEŞKİLAT

(NORTH BY NORTHWEST, 1959)

YAYIN KURULU: CEM ALTINSARAY cemirique@yahoo.com BİLGEHAN ARAS bilgehanaras76@gmail.com KEMAL EKİN AYSEL kemalaysel@gmail.com

BURAK GÖRAL burgoral@yahoo.com MURAT ÖZER cinemozer@gmail.com BURÇİN S. YALÇIN burcycalc@hotmail.com

GÖRSEL YÖNETMEN: BİLGEHAN ARAS LOGO TASARIM: ERKUT TERLİKSİZ HTML UYGULAMA: BAŞAR UĞUR

KATKIDA BULUNANLAR: TUNCA ARSLAN, OKAN ARPAÇ, KEREM SANATEL, EMEL GÖRAL, FİLİZ ÖRGEN

www.arkapencere.com

6 ÇOK BİLEN ADAM

Haftanın eleştirileri: Kutu, Serseri Mayınlar, Uzaklara Gidelim, Ay, Çok Film Hareketler Bunlar, Aşka Yolculuk.

19 KAPRI YILDIZI

Arka Pencere yazarlarının film değerlendirme yıldızları.
Beş üzerinden, buçuksuz.

20 TRENDEKİ YABANCI

Başbakanın sanatçılarla 'açılım' toplantısında Türkan Şoray ve Dört Yapraklı Yonca'nın diğer yaprakları niye yoktu?

22 ESRAR PERDESİ

Bir süredir nadasa bırakılan Ay yüzeyi yeniden üretime başlar mı?
Sinema tarihindeki Ay filmlerine kallavi bir bakış attık!

28 AŞKTAN DA ÜSTÜN

Rita Hayworth can yakıyor: Şeytanın Kızı Gilda.

30 AİLE OYUNU

DVD eleştirileri: İki Dil Bir Bavul, Şehrin Azizleri: Azizler Günü, Büyük Aşk, Acı Aşk, Dehşetin Yankıları.

34 SAPIK

Film sapıkları için sinemanın incik cıncığı: Kansız, Suç Unsuru, Sweetie, Rezervuar Köpekleri, Yedinci Kıta.

KUTU

ORİJİNAL ADI The Box
YÖNETMEN Richard Kelly
OYUNCULAR Cameron Diaz, James
Marsden, Frank Langella,
James Rebhorn
YAPIM 2009 ABD
SÜRE 115 dk.

Kelly yine son
derece kişisel ve
politik bir
bilimkurguya imza
atıyor. Ne var ki,
karşımızdaki film ne
"Donnie Darko" kadar
kusursuzca
kurgulanmış ne de
"Kıyamet Öyküleri"
kadar savruk
inşa edilmiş.

ÜÇ FİLMİNİN DE BİLİMKURGUSAL
ÖZELLİKLER TAŞIMASI DIŞINDA,
Richard Kelly sinemasının gözle
görülür, takdir edilir ve muadillerinden
ayrılır bir yanı var: Son derece politik olması...
Ama sadece bu da değil, izleyicisinden
Hollywood'daki pek çok yönetmenin cesaret
edemeyeceği bir entelektüel katılım isteyen
metinleriyle benzeri olmayan bir sinemacı Kelly.
Ne yazık ki, bu metinlerin sunuluş üslubu çok
önemli. Önceki iki filminin akıbeti buna kusursuz
örnek. Her ikisi de izleyicisi için entelektüel bir
meydan okuma. Ama "Donnie Darko"yu
anlamlandırmak ne denli zevkliyse, "Kıyamet
Öyküleri"ni (Southland Tales) yorumlamak da o
kadar sıkıntı verici. Bu öykülerin yönetmenin
kişisel hezeyan ve meraklarını dışavurması ise
onu ileride Hollywood'un büyük auteur'lerinden
biri yapacaktır. Ki ABD'deki anaakım sinemanın
vizyonundaki sanatsal gerilemede Kelly gibi
yönetmenlerin sayısının hayli az olmasının payı
büyük. Yine de Kelly'nin böylesi bir sinemayı icra
ederken de törpülemesi gereken kimi
sorumlulukları (ya da dikkatsizlikleri) var.

1976'da geçiyor öykümüz. Norma (Diaz) ve
Arthur Lewis (Marsden), üst-orta sınıfa mensup,
tek çocuklu genç bir karı-koca. Norma bir özel
okulda öğretmen. NASA'da çalışan Arthur ise bir
Mars projesi için özel bir kamera tasarlıyor. Bir
yandan da geçerse astronot programına
seçilmeyi umduğu psikolojik testin neticesini
bekliyor. Filmin başında Norma gizemli bir siyah
otomobilden inen bir adamın evlerinin kapısına
bıraktığı kutuyu alıyor. Ertesi gün kutuyla ilgili
evlerine gelecek Arlington Steward (Langella)
isimli, ürpertici adamın önerisiyle ailenin yazgısı
kökünden değişiyor: Eğer bu ahşap kutunun
üzerindeki düğmeye basarlarsa yeryüzünde hiç
tanımadıkları biri ölecek ve bunun karşılığında 1
milyon dolar alacaklar. Çalıştığı kolejın oğulları
Walter'a sağladığı özel indirimi önceki gün
yitirdiğini öğrenen Norma, oğullarını nasıl
okutacaklarını kara kara düşündükleri bir
zamanda gelen bu teklifi dikkate alıyor. Ve

Arlington Steward'ın tanıdığı mühletin sonuna
gelirken, kocası Arthur'un gelgitleri esnasında
anlık bir kararla düğmeye basıveriyor. Ve oradan
itibaren karı-kocanın hayatı kararıyor.

Filmlerinin başında, izleyicinin eline
kurcalamaktan hoşlanacağı bir oyuncak
vermeye bayılıyor Kelly. "Donnie Darko"da nasıl
Darko ailesinin çatısına düşen uçak motorunun
gizemiyle oyalanıyorsak, burada da Norma'nın
bulduğu kutudaki muamma sürüklüyor bizi.
Arthur'un içine düştüğü delik en az Donnie'ninki
kadar derin ve meşum üstelik.

İçinden geçtiğimiz siyasi konjonktüre cuk
oturan "Kutu" aslında her Amerikalının suratına
tutulan bir ayna. Kendi refahı uğruna bencilce ve
ahlaksızca dünyanın başka bir yerinde insanların
ölmesine omuz silken bir ulusa tutulan bir ayna
bu... Film bu açıdan Amerika'daki ekonomik
sisteme ve her Amerikalının hayatla kurduğu
ilişkiye dair sert bir taşlama niteliği de taşıyor.
Norma'nın derste öğrencisiyle Sartre'ın "Gizli
Oturum"undaki "Cehennem başkalarıdır"
ifadesini tartıştığını hatırlayalım. Bizler de
başkaları için bir başkası olduğumuza göre,
cehennem bizim, diyor Kelly bir bakıma.

Bir yandan da önceki Richard Kelly filmleri
gibi son derece politik bir bilimkurgu bu.
"Donnie Darko" 80'lerin ahlakçı ikiye bölünmüşlüğü
en pespaye yanılarıyla sayıp döküyordu. (Fondaki
Bush-Dukakis başkanlık yarışını hatırlayın)
"Kıyamet Öyküleri" ise günümüzün aymaz ve
umursamaz kitlelerine anarşist bir çağrıydı.
"Kutu" da Vietnam ve Watergate'ten yorgun
düşen ulusun yavaş yavaş soluklanmaya çalıştığı
bir dönemi ele alıyor. (Frank Langella'nın daha
geçen sene "Frost/Nixon"da Başkan Nixon'a
hayat vermiş olması son derece manidar) Aynı
ulusun aynı zaafı bugün de barındırdığından
ziyadesiyle haberdar Kelly.

Filmde Kelly'nin bilimkurguyla kurduğu
kişisel bağın ipuçları da var. Bir Richard
Matheson uyarlaması olması, çiftin oğlu
Walter'ın bilimkurgu çizgi romanlarına
düşkünlüğü, Arthur'un NASA'nın Mars

"Donnie Darko"da nasıl Darko ailesinin çatısına düşen uçak motorunun gizemiyle oyalanıyorsak, burada da Norma'nın bulduğu kutudaki muamma sürüklüyor bizi.

projesinde çalışması [Kelly'nin babası da bir NASA çalışanıymış] ve uzaylı istilasına göz kırpan komplosuyla ilginç bir bireşim barındırıyor film.

"Kutu" atmosferiyle Kubrick'yen bir soğukluk barındırıyor. Ayrıca, kimi bakımlardan da 70'ler bilimkurgularının mirasını yiyor. Özellikle "Close Encounters Of The Third Kind"ın... Arthur'un giderek içinde kaybolduğu paranoyanın ilerleyen safhalarında, gözümüzü alacak parlaklıktaki ışıkları yüzümüze tutmaktan çekinmiyor Kelly.

Yönetmenin gündelik alışkanlıklarımızı yermek için tutturduğu üslup her zaman için tartışılabilir. Zira kimi zaman da fazla açık ve kör gözüm parmağına ifade ediyor meramını Kelly. Norma'nın ayağındaki eksiklik ile Arlington'ın yüzündeki noksanlık arasındaki bağı kurmak zor değil. Lakin, filmin finaline doğru Norma'nın ona hitaben "Seni anlıyorum. Benim de ayağım

sakat" minvalli yalancı şefkatini iştirmek can sıkıyor. Ya da filmin temel sorusu: Dünyanın başka bir yerinde hiç tanımadığınız bir insanın ölümü size 1 milyon dolar kazandıracak olsa ne yaparsınız? Rahatsız edici deli basit, açık ve net...

Arlington'ın "Neden kutu?" sorusuna verdiği yanıtla bağlamalı: "Eviniz bir kutu. Arabanız tekerlekli bir kutu. İşinize onunla gidiyor, evinize onunla dönüyorsunuz. Evinizde oturuyor, bir kutuyu seyrediyorsunuz. Ruhunuzu kemiriyor bu, vücudunuz yine bir kutunun içinde kuruyup giderken... Sonra ölüyorsunuz, cesediniz yavaş yavaş çürümek üzere nihai bir kutuya konuyor."

Yüzündeki dijital makyajın katkısı ve o her zamanki doygun sesiyle Frank Langella, karşısında kim olursa olsun eziyor.

Kutudaki düğmeye sürekli kadınların basmasının ardında cinsiyetçi bir emelin ötesinde yorumlar yatıyor olabilir mi?

İ.T.Ü. FİLM FESTİVALİ

29 MART 2 NİSAN

İ.T.Ü. 2. KISA FİLM YARIŞMASI

GÖRÜNTÜ
SES
KURGU
SENARYO

Festival Ana Sponsoru

nn KÜLTÜR
sanat
www.nnkultursanat.com

www.kisafilm.itu.edu.tr

Hizmet Sponsoru

Özellik Sponsoru

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantev.org>

Medya Sponsoru

Ürün Sponsorları

Festival Destekçileri

SERSERİ MAYINLAR

FERZAN ÖZPETEK, BİR SÜREDİR ONU SİLKELEYEN 'SARSINTI' DÖNEMİNİ atlamiş görünüyor. Kariyerine zimba gibi başlayıp öyle devam eden, ancak sona doğru birkaç adımda tökezleme emareleri gösteren yönetmen, son filmi "Serseri Mayınlar"la 'iddia'dan uzak ama etkili sayılabilecek bir görüntü çiziyor yeniden.

Eşcinselliği sinemasına malzeme yapma konusunda uzmanlaşan Özpetek, bu kez de bu izlek üzerinden oluşturuyor hikayesini. Bir miktar özyaşamsal işaretlemeler sezinlediğimiz filmde, küçük kentte yaşayan muhafazkar ailesine eşcinselliğini bir türlü haykıramayan 'yazar olma heveslisi' genç Tommaso'nun çırpınışlarına yöneltiyoruz ilgimizi. Eşcinselliği bir tür 'hastalık', utanılası bir illet olarak gören anne-babasının (özellikle de babasının) yarattığı 'duvar'ı aşmak için elinden geleni yapan, ama ağabeyinin de eşcinsel olduğunu açıklamasıyla köşeye sıkışan kahramanımız, küçük kentin bir başka 'marjinali' olan güzel Alba'yla takılarak çözmeye çalışıyor meselesini. Böylece kendine bir 'kaçış kapısı' açmış oluyor, ama bunun da 'sanal' olduğunu anlamakta gecikmiyor...

Özpetek, eşcinselliği kullanarak 'hoşgörüsüzlük' üzerine yüklenen bir yapı kuruyor filminde aslında. İnsanoğlunu kötücülleştirilen bu kavramı bir ailenin içine taşıyor ve serptiği 'tohum'un yol açtığı tahribata açıyor gözünü/kulağını. Her şeyin güllük gülüstanlık görüldüğü bu ailenin içinde yaşanan 'çatırtı'ya sadece iki oğlun eşcinsel olmasıyla kalmıyor. Büyükanne karakterinin geçmişinden gelen 'yasak aşk acısı' da bu manzara içindeki yerini alıyor ve 'görünenin arkasındakiler'i yavaş yavaş hissetmemize vesile oluyor. Adeta bir David Lynch fimindeki karakterler gibi açılıyor ailenin bireylerinin kutuları ve ortaya dökülenlerle hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığı anlaşıyor. Deveküşü gibi yaşamamın onları bir yere kadar götürebileceğini ama sona ulaştıramayacağını fark ediyorlar nihayetinde.

"Serseri Mayınlar"ı Ferzan Özpetek

sinemasında zirvede bir yerlere koyamayız belki, ama yönetmenin daha önce gösterdiği 'tıkanma' izlerini silmek konusunda önemli bir adım olduğunu söyleyebiliriz rahatlıkla. Geçmişten gelen gizemli işaretler, bugünün insanının hayatla kurduğu hoşgöründen yoksun ilişki ve 'ötekileştirilmiş' karakterlerin yazgısıyla ivmelenen filmin duygusu, öyle bir çırpıda unutulacak cinsten değil. Yönetmenin söylemeye çalıştığı cümleleri 'büyük laflar' gibi öne çıkarmamasıysa daha da lezzetli kılıyor bu sinema deneyimini. Böylece didaktik bir yapıdan da korumuş oluyor filmini Özpetek. Ders vermeye çalışmıyor, ders alınası ipuçları veriyor bizlere.

"Eşcinsellik bir hastalıktır, tedavi edilmelidir" tartışmasınaysa hiç girmek istemiyoruz, zira filmin bu fikre bir cevap olduğunu düşünmüyoruz. Evet, hikayenin doğasında bu türden bir yaklaşım seziliyor, ama 'insan denen şey'in kötücül özelliklerinden birini açığa çıkarmayı sağlayacak malzeme olarak önümüze geliyor bu durum. Sadece eşcinsellik üzerinden yürüyen bir hikaye de kurmuyor Özpetek, düşüncesini destekleyecek her türlü argümana açıyor kapılarını.

Özpetek, oyuncu seçiminde her zamanki isabetli tutumunu burada da sergiliyor. Özellikle başroldeki Riccardo Scamarcio, izleyeni zaman zaman yabancılaştıran bakışlarıyla tam rolünün adamı. Öte yandan Nicole Grimaudo'nun Alba'daki 'yalnızlığı çağırıştıran' başarısı ve büyükanne rolündeki Ilaria Occhini'nin görmüş geçirmişliğin izlerini taşıyan performansı, filmin oyunculuk artıları arasında. Alışageldiğimiz gibi, finalde bir Sezen Aksu şarkısı duyuyor ve Özpetek sinemasını tamamlayan unsurlardan biri haline gelen bu durumla tatmin edici bir sonuca kucak açıyoruz. Her türlü önyargıdan uzak bir dünya hayal eden yönetmenin cümlesine ortak oluyor, "Ya sev ya terk et!" mantığını lanetliyoruz.

Finaldeki geçmişin ve bugünün karakterlerini buluşturan sahne, Özpetek sinemasının yetkinliğini hissettiriyor.

Baba rolündeki Ennio Fantastichini, bazı sahnelerde karakterini karikatürleştirip filmin ritmini düşürüyor.

ORİJİNAL ADI Mine Vaganti
YÖNETMEN Ferzan Özpetek
OYUNCULAR Riccardo Scamarcio, Nicole Grimaudo, Alessandro Preziosi, Lunetta Savino, Ennio Fantastichini
YAPIM 2010 İtalya
SÜRE 110 dk.

Ferzan Özpetek, insanoğlunu kötücülleştirilen 'hoşgörüsüzlük' kavramını varlıklı bir İtalyan ailenin içine taşıyor.

UZAKLARA GİDELİM

FİLM ASLINDA "AKLI HAVADA" (UP IN THE AIR) İLE AKRABA SAYILABİLİR. SADECE aynı ortama, zamana ve gidişata başka açılardan yaklaşıyor. Her iki filmde de derin bir 'yitiklik' hakim. Sanki büyük bir savaştan çıkmış, 'kiyamet sonrası' bir Amerika var. Tatsız tuzsuz ve hatta ruhsuz bir Amerika bu. Her iki filmde de kadrja ana kahramanlar dışında giren insan sayısı pek fazla değil. Binalar, yapılar sıradan, kameranın gösterdiği mekanlar da neredeyse yaşamıyor gibi. "Akli Havada"nın kahramanı büyük resimden uzaklaşınca, yani havadayken kendini bir nebze iyi hissediyordu. "Uzaklara Gidelim"de ise gidişattan son derece 'haberli' ve kendilerine çıkış yolu arayan masum bir çift var. Huzur bulacakları bir yer arıyorlar kendilerine... Ama "Uzaklara Gidelim"de "Akli Havada"dan daha evrensel, içinde 'biz'i de kapsayan şeyler var.

Verona ve Burt evli değiller, yani evlilik müessesesine bile olan inançları hayli zarar görmüş. Özellikle de Verona'nın. Verona zaten ilişkinin dışı olarak olaylara daha duyarlı ve evliliğe de karşı. Buna bir de hamilelik eklenince Verona'nın kaygıları daha da artıyor haliyle. Verona'nın anne-babası ölmüş, Burt'un anne-babası ise biraz bencilce kararlar alarak kendi hayatlarına dalmışlar. Yani bebek doğduğunda Verona ve Burt'un etrafında kimseleri kalmayacak. Bunu dert edinen çiftimiz küçük bir Amerika turu yapmaya karar verirler. Başka şehirlerde yaşayan evli arkadaşlarını, akrabalarını ziyaret ederler. Her uğradıkları durak onları biraz daha ümitsizleştirir.

Tersi nasıl olabilir ki zaten? Verona'nın evli arkadaşları Lilly ve Lowell mesela. Bilinçsizce yaşanan bir evliliğin tutsağı olmuşlar. Çocuklar ise ruh gibi kalakalmışlar ebeveynlerinin arasında. Tatminsiz geçen bir evlilik yaşantısında bütün bireyler birbirlerine karşı iyice duyarsızlaşmış. Bütün ilişkileri dejenere olmuş. Lilly'nin evliliğe bakışı mahkumiyet gibi: "Evlilik en azından ani bir sorun yaşarsanız birbirinizi böylece terk etmenizi önler" diyor.

Verona'nın kız kardeşi Grace yalnız ve mutsuz. Verona'ya kaybettiği eski mutlu ailesini hatırlatmakta. Madison'daki çift ise kendilerini ve çocuklarını spiritüel bir hayata atmışlar. Orada da delirmiş kalmışlar sanki. Sevgi, ruh, güven gibi kavramları kendilerine göre öyle yontarak abartmışlar ki çocuklarının önünde seks yapmaktan bile çekinmez olmuşlar. Hatta çocuk arabası kullanmayı bile reddetmişler...

Montreali eski arkadaşlarının dört çocukları var ve ebeveynlerin onlarla ilişkileri son derece dostça. Veronica ve Burt burada aradıkları tipte bir aile yapısının izlerine rastlayınca sevinirler. Ancak bunun da aslında zorla gerçekleştiğini ve ardında derin bir mutsuzluk yattığını farketmeleri uzun sürmez.

Burt'un Miami'deki ağabeyi ise karısı tarafından terk edilmiş. Giden anne ardında küçük bir kızın annesiz kalmasına aldırış bile etmemiş. Kısacası Verona ve Burt aradıkları huzuru ve çocuk yetiştirmeye uygun ortamı gittikleri hiçbir yerde bulamazlar. Ama Verona'nın özlemi, arayışı yumuşak kalpli ve iyi niyetli kocasından gelen bir çözümle giderilecektir. Bu da eski değerlere dönüşle gerçekleşecektir. Ama orası da kesin değildir...

Filmin, Sam Mendes'in Kate Winslet'le olan evliliğinin çatırdamaya başladığı dönemde çıktığını düşünürsek, bu karamsar bakışın nedenini daha iyi anlayabiliyor insan.

Evliliklerin eskisi gibi sağlam yürümediği, çocuk yetiştirmenin eskiye göre daha büyük sorumluluklar gerektirdiği, 'büyük kriz'lerle dolu bir dünyada Verona'nın endişeleri hayli yerinde. Ancak Mendes neredeyse minimal ve çok yalın bir sinemayla anlattığı bu hikayede bütün cümlelerini üstten ve yüksek sesle 'dillendiriyor'. Bunu bu kadar açık ve net yapınca da mesela "Hayallerin Peşinde"deki kadar etkileyici olamıyor.

Filmin iki başrolü The Office'den tanıdığımız John Krasinski ve SNL komedyeni Maya Rudolph çok başarılılar.

Çifti yolculuğa iten, Burt'un anne-babası ünlü oyuncularca canlandırılmış olsalar da karikatür gibi olmuşlar.

ORJİNAL ADI Away We Go
YÖNETMEN Sam Mendes
OYUNCULAR John Krasinski, Maya Rudolph, Carmen Ejogo, Maggie Gyllenhaal, Jeff Daniels
YAPIM 2009 ABD
SÜRE 98 dk.

Yavuz Turgul'un kulakları çınlasın! Sam Mendes burada tam onun düşündüğü gibi düşünüyor. Yani en kaba haliyle şöyle: "Eskiden daha iyiydi".

AY

AY, TEPEMİZDE DÖNÜP DURAN İRİCE BİR KAYA. 60'LARDAN 70'LERE BOLCA ziyaret edip, aradığımızı bulamayınca yüzüne bakmadığımız uydumuz. Sinema tarihinin en iyi ilk filmlerinden birine, giderek bir şahesere imza atan Duncan Jones, bilimkurguda epeydir boşlanan Ay'ı bir yalnızlık ve içe dönüş merkezi olarak kullanıyor.

Jones, Stanley Kubrick'in klasiği "2001: Uzay Yolu Macerası"na çok şey borçlu. İki filmdeki en dikkat çekici ortaklıklar, astronotun yalnızlığı ve uzay üssünün ıssızlığı. Yalnız "Ay", bir fark koyuyor ortaya. "2001'de uzaydaki adamın yalnızlığı, mesafeli ve soğuk, neredeyse insan sevmez bir yaklaşımla ele alınırken, "Ay", karakterine yakınlaşmaya çalışıyor. Astronot Sam Bell'in uzayda tek başınlığı, empati ve şefkatle hikaye edilen bir çile. Jones, Sam'in ruh dünyasını incelemek istiyor öncelikle. Kahramanıyla özdeşleştiriyor bizi. Filmin her karesinde yer alan astronot, dünya dışında yalnız bırakılıp dünyayla iletişimi kopararak, içine dönmeye mahkum ediliyor. Akli sağlığını korumak için, her yalnız insan gibi umut ve anı karışımına dayıyor sırtını. "2001'in Dave'inin anne babasından gelen kutlama mesajına karşı sergilediği soğuk tavrın aksine Sam Bell, karısından gelen video mesajları karşısında hüzün duyuyor. Özlem hissediyor. Tek arzusu, görev süresini doldurup dünyaya dönmek.

"Ay", bir yandan bekleyişlerin filmi. Gün sayan adamın dramına dair bir öykü bu. Süre doldurmanın, normal yaşamdan uzak kalmanın ve normlara geri dönüş için sabretmenin insanda yarattığı duyguyu inceleyen bir yapıt. Bu açıdan iyi hapisane filmlerine de benziyor biraz. Çünkü gün saymak, bir esaret duygusunun, özgürlüğe hasret olmanın dışavurumu eninde sonunda. Hastaneden çıkmak için gün saymak, tezkere için şafak saymak, yurtdışından dönmeyi beklemek ve sair bir sabır testini geçiren herkes Sam'i anlayabiliyor. Beklenti, umut doğuruyor. Umudun, gün sayma ıstırabını çekilir kılıyor.

Sam'in trajedisi, tutunduğu umudun boşluğunda. Zira adam, sonsuz bir geri sayımın

içine hapsediliyor. Umudun sonunda hep hüsrana var. Ölüm baştan dirilmek ve aynı çileyi çekmek onun kaderi. O ise, bundan habersiz. Ucunda mükafat olmadan boğucu bir külfete katlanmak zorunda. Müebbet hapse çarptırılmış fakat bir gün özgür kalacağı yalanıyla avutulan biri o. Sahte ümit, Sam'i kontrol altına alan bir uyuşturucu.

Bu sahte ümidin kırılışı, Sam'in bir klon olduğunu fark edişi, isyanının temelini oluşturuyor. Bu noktada yönetmen "Blade Runner" sularına giriş yapıyor bir bakıma. Üç yıllık ömrüyle Ridley Scott'un replikalarını andıran Sam, güçlü birliği ile bir robot değil bir insan olduğunu deklare etmek istiyor. Bu açıdan Sam'in, filmin esas robotu Gerty'ye verdiği yanıt önemli: "Biz robot değil insanız, o sebeple yeniden programlanamayız." Aynı anda, aynen "Blade Runner" gibi hem ahlaki hem de romantik bir soru soruyor "Ay": Anılar biriktirebilmek, hayal kurmak ve duygu ortaya koymak insan olmak için yeter şartlar değil mi? İki Sam'in eşleriyle tanışmalarını birbirlerine, ortak bir anı gibi anlattıkları sahnede görüyoruz bunu. Kimlik, hafıza ve görünüşleri ortak bile olsa kurdukları farklı hayallerle, apayrı iki insan söz konusu.

"Ay", 90'larla beraber soyu tükenmeye yüz tutan klasik bilimkurguya dönüşü temsil ediyor. Yahut da o bilimkurguya duyulan özlemi... Yalın fikirlerle harika sonuç alınabileceğini gösteriyor. Tek oyuncu ve minimum dijital efektlerle kusursuz bir atmosfer kuruyor. Ay yüzeyindeki sahnelerde maketlerin sade gerçekçiliği, bilgisayarla yaratılmış imajların çığlığının yanında çok doyurucu görünüyor. Yönetmen, iyi bilimkurgunun gösterişli efektlerle değil ambiyans, insan hikayeleri, alegori ve geleceğe dair endişe duygusuyla ortaya konulduğunu hatırlatıyor. Uzay boşluğuna bakarken insanın içindeki boşluğu görmeye çalışıyor.

Clint Mansell'in, atmosferi şekillendiren ve filmin çok önemli bir parçası olan müziği yönetmenin en büyük yardımcısı.

Filmin sürprizi olan klon hikayesi ortaya çıktıktan sonra merak duygusundaki düşüş, yönetmenin ilk film acemiliğine verilebilir.

ORJİNAL ADI Moon
YÖNETMEN Duncan Jones
OYUNCULAR Sam Rockwell, Kevin Spacey, Dominique McElligott, Rosie Shaw, Kaya Scodelario
YAPIM 2009 İngiltere
SÜRE 97 dk.

Kusursuza yakın bir ilk film ile yönetmen Duncan Jones gelecek için ümit veriyor, özlediğimiz sağlam bilimkurgulara taze bir örnek sunuyor.

ÇOK FİLM HAREKETLER BUNLAR

YÖNETMEN Ozan Açıktan
OYUNCULAR Büşra Pekin, Şahin Irmak,
 Ersin Korkut, Eser Yenenler,
 İbrahim Büyükak, Metin Yıldız
YAPIM 2010 Türkiye
SÜRE 95 dk.

BKM Mutfak, sinemanın
 teknolojik imkanlarını
 da kullanarak TV'den
 perdeye geçiyor.
 Sonuç hiç fena değil.

BKM, ARTIK BİR ZAMANLARIN ARZU FİLM'İ GİBİ OKULA DÖNÜŞTÜ DİYE BİLİRİZ. YILMAZ Erdoğan'ın etrafında toplanan usta oyuncuların başarısı zaten sinemada, televizyonda, tiyatrodaki tescillenmişti.

BKM Mutfak adıyla faaliyet gösteren ve gençlerden oluşan bir ekip de, çoktandır şöhretler dünyasına merhaba demiş durumda... 2008 yılında Kanal D'de başlayan, önceleri gündüz kuşağında şansını deneyen, gördüğü ilgi üzerine prime-time'a transfer olan "Çok Güzel Hareketler Bunlar" adlı skeçli TV şovu, aynı kadroyla bu defa sinemada karşımızda.

BKM'deki bu genç oyuncuların kendi yazdıkları skeçler söz konusu yine... Dokuz ayrı öykü, sinemanın teknik imkanları da kullanılarak birbirine bağlanmış ve ortaya benzerine pek rastlamadığımız türden bir 'episotlu komedi filmi' çıkmış. Tatil esprisiyle başlayan skeçler dizisinde, ekrandan aşına olduğumuz tipler de karşımıza çıkıyor. Sivrisinekler; havada balon gibi uçan öğrenci; ilk kez uçan bir pilot ve bu ilk seferinde onu yalnız

birakmayan anne; geriye dönüşlerle bizi önce 70'lere, sonra 20'lere ve en son 1800'lerin sonlarına götüren 'bisiklet' skeçleriyle zevkli bir seyir vadeden "Çok Film Hareketler Bunlar"ın belki de en başarılı bölümü, bir fragman. Filme dahil etmek konusunda tereddüt yaşadıklarını da sunucunun ağzından öğrendiğimiz bu fragman, iyi ki de konulmuş dedirtecek kadar keyif verici ve başarılı. Aslında var olmayan bir filmin fragmanı olan "300 Günübirlikçi" adlı bu kısa seyirlik, dış sesi, ağır çekim görüntüleri, pek çok filme göndermeler yapması ve Hollywood fragmanlarına özenmesiyle, 'komedi skeci' olmasa da, hınzırca bir espri olarak karşımıza çıkıyor.

Televizyondaki programın hedef kitlesiyle aynı yaş grubuna hitap eden, çok önemli değilse de vakit geçirip gülmek için tercih edilebilecek bir gençlik eğlencesi. [\[1\]](#)

Skeçler arasındaki geçişler, özel efektlerle süslenmiş ve gayet başarılı olmuş.

Finale doğru "Vizontele Tuuba"nın girişine yapılan gönderme, Erdoğan'a bir saygı duruşu olabilir ama komik değil.

www.sinemamuzik.com

'bir tıkla gerçek habere ulaş'

Ücretsiz Türkçe Film Arama: <http://www.hansey.org>

AŞKA YOLCULUK

ORJİNAL ADI Leap Year

YÖNETMEN Anand Tucker

OYUNCULAR Amy Adams, Matthew

Goode, Adam Scott, John Lithgow

YAPIM 2010 ABD-İrlanda

SÜRE 100 dk.

Bazı açılardan romantik komedilerdeki kadın-erkek rollerinin başarılı biçimde tersyüz edildiğini görüyoruz.

BAŞ OYUNCULARINI DÜŞÜNÜNCE, O KADAR ŞANSLI BİR FİLM Kİ BU! 2006 ("Junebug") ve 2009'da ("Doubt") Oscar adayı olacak kadar parlayan Amy Adams ile "Watchmen" in Ozymandias'ı Matthew Goode kağıt üzerinde bir romantik komedi için çarpıcı duruyor. İkisnin de yolu nasılsa bugüne dek bu janrla kesişmemiş. Ve şimdi sahneye girdikleri ilk andan itibaren aşk yaşayacaklarına insanın inanası gelmeyen karakterleriyle İrlanda kırsalında buluşuyorlar. Taşrayı fona yerleştiren bu şehirli kız ile köylü oğlanın aşkında belli bir çekicilik var.

Anna'nın (Adams) New York'taki alabildiğine 'kokoş' hayatındaki en önemli beklentisi nişanlısının ona yapacağı muazzam evlilik teklifi. Böyle bir teklifin -bu tip filmlerin olmazsa olmazı- ucundan döndüğü bir akşam yemeğinden sonra nişanlısı Jeremy (Scott), birkaç günlük bir konferansa gidiyor. Senaristler sıkıcı Jeremy'ye, işin içinde 'kalp' olan filmlerin çoğunda olduğu gibi, kardiyologluktan başka meslek bulamamışlar. Anna tesadüfen kulağına çalınan, İrlandalı kadınların 'artık yıl' günü

olan 29 Şubat'ta erkeklere evlenme teklif ettikleri 'sempatik ve zararsız' geleneğin cazibesine kapılıp İrlanda'ya, 'erkeğine' evlenme teklif etmeye gidiyor. Lakin kötü hava şartları onu deniz ve kara yoluna zorluyor, salaş bir pub'da karşılaştığı İrlanda köylüsü Declan'ın (Goode) arabasıyla uzun bir serüvene çıkıyor. Yolda birbirlerine ısınıp aşık olacaklarını ise yirmi ışıkyılı öteden görebiliyoruz.

Bu tip romantik komediler, başta birbirlerinden tiksinen kahramanların aşka giden yollarını ne denli inandırıcı taşlarla döşüyorlarsa o kadar başarılı olurlar. Bu film bunun altından enikonu kalkıyor.

Daha önemlisi ise tipik kadın-erkek rollerini tersyüz etmesi. Anna sırayla iki erkeğin peşinden de koşacak kadar gözükara, dizginleri kendi elinde bir kadın. Declan'ın mazisinde kalp sızısı olması ve bu yüzden hayat küsmesi ise ayrı bir alem. [\[1\]](#)

Ford'un "Kadın Satılmaz"ından (The Quiet Man) bu yana İrlanda kırsalını muazzam haliyle resmeden filmlerin önde geleni.

Anna'nın babası olarak kısacık bir rolü olan John Lithgow'un bu hallere düştüğünü görmek yürek dağlıyor.

AŞKA YOLCULUK

AY

KUTU

SERSERİ MAYINLAR

	CEM ALTINSARAY	BİLGEHAN ARAS	TUNCA ARSLAN	KEMAL EKİN AYSEL	BURAK GÖRAL	MURAT ÖZER	BURÇİN S. YALÇIN
AŞKA YOLCULUK							★★★
AY				★★★★			★★★★★
ÇOK FİLM HAREKETLER BUNLAR					★★	★	
KUTU		★★★★★		★★★★	★★★★		★★★★★
SERSERİ MAYINLAR					★★★★	★★★★	
UZAKLARA GİDELİM				★★★★	★★★★★		★★★★
ACI BİR HAYAT ÖYKÜSÜ		★★★★★	★★★★	★★★★★	★★★★★		★★★★★
ALİS HARİKALAR DİYARINDA					★★★★		
ANADOLU'NUN KAYIP ŞARKILARI			★★★★				
AVATAR		★★★★★	★★★★	☆☆☆☆☆	★★★★	★★★★★	☆☆☆☆☆
AY LAV YU					★★		★
BÜŞRA			★★		★★	★★	★★★★
ÇILGIN KALP		★★★★★		★★★★★	★★★★	★★★★★	★★★★
DERSİMİZ: ATATÜRK							★
EYYVAH EYYVAH			★		★★★★		
KARA KÖPEKLER HAVLARKEN					★★	★★	★★
KÖPRÜDEKİLER		★★★★	★★★★		★★★★		★★
ÖLÜMCÜL TUZAK		★★★★	★★	☆☆☆☆☆	★★★★	★★★★★	★★★★
ÖZEL KUVVETLER				★★			★★★★
SES		★★★★			★★★★	★★★★	★★★★
VEDA		★	★★		★★	★★	★★
YÜREĞİNE SOR			★★				
ZİNDAN ADASI		★★	★★	★★★★★	☆☆☆☆☆		★★★★★
ACI AŞK					★★★★		
İKİ DİL BİR BAVUL		★★★★★	★★		★★★★	★★★★★	★★★★

SİNEMA TARİHİMİZDEN BİR 'YAPRAK'

1970'lerde solcu yazar-senarist Vedat Türkali'den etkilenen, ülkücülerin gecesinde Alpaslan Türkeş'ten ödül alan Türkan Şoray, AKP'nin 'açılım' toplantısına neden katılmadı, merak etmemek elde değil. Kaldı ki 'Dört Yapraklı Yonca'nın tek bir yaprağı bile yoktu kahvaltıda.

SANATÇILARIN SİYASETLE İÇLİ DİŞLİ OLMASI, ÜLKE VE DÜNYA SORUNLARINA İLGİ DUYUP FİKİR BEYAN ETMESİ, TARTIŞMASI, öneride bulunması, sorumluluk alması gayet iyi bir şeydir. "Sanatçı, siyasetler üstü kalmalıdır!" türünden boş ve apolitik bir tavırdansa, yanlış ya da hiçbir işe yaramayacak bile olsa 'siyaseten' bir şeyler söylemeye ve yapmaya çalışmak çok daha evladdır diye düşünüyorum.

Recep Tayyip Erdoğan'ın, AKP politikalarına destek arayışı kapsamında, son olarak bazı sinemacıları toplaması da bu kapsamda bana çok normal geldi. Gönlüm tabii ki Tarkan Akan, Müjdat Gezen, Gülsen Tuncer gibi sanatçıların protestocu tavırlarından yanaydı ama gidenlere de "Niye gittin!" diye sormak abes kaçır kanısındayım.

Her neyse, bırakalım, tarih nasıl olsa kararını verecek yaşadığımız şu günlere ilişkin...

Öte yandan, iki şeyi de merak etmeden duramıyorum...

Birincisi, her devrin adamı Sinan Çetin, üstelik de sıkı bir AKP yandaşı olduğunu her fırsatta dile getiriyorken ve daha geçenlerde Abdullah Gül tarafından Çankaya'da ağırlandıysa, neden katılmadı bu toplantıya? İlginçtir, şu ya da bu biçimde, adı bile geçmedi Çetin'in.

İkincisi de AKP kurmayları, nasıl oldu da sinemamızın halk nazarındaki halen en muteber isimleri olan 'Dört Yapraklı Yonca'dan tek bir yaprağı, yani Türkan Şoray, Hülya Koçyiğit, Fatma Girik ve Filiz Akın'dan birini bile katılım konusunda ikna edemedi? 'İmaj' ve organizasyon açısından bence büyük bir başarısızlık anlamına gelen bu eksikliğin, söz konusu toplantıya 'görünmeyen' bir damga vurduğu kanısındayım açıkçası.

Türkan Şoray demişken, tesadüf bu ya, geçenlerde Bağlam Yayınları'nın Biyografya dizisinin sekizinci kitabı olan "Türkan

Şoray"ı (Nisan 2009) karıştırıyordum, kendisiyle yapılan söyleşideki şu satırlar dikkatimi çekti:

"Vedat Türkali'nin yaşamımda, belki hayatı daha çok anlamam yönünde bir katkısı olmuştur. O dönem bana önerdiği kitaplar; bir tür sivil toplum hareketleri diyeyim, o dönem başlayan sansür yürüyüşleri gibi demokratik hareketlere de katılmam gerektiğine dair telkinleri... Sosyal sorumluluk bilincinin gelişmesinde, o dönem Vedat Türkali'nin çok katkısı olmuştur. Bana kitaplar veriyordu; 'bunların hepsini okuyacaksınız' diye. Korkumdan ben de okuyordum!"

Türkan Şoray üzerine yazılmış diğer bazı kitaplarda ve söyleşilerde de benzer satırları bulabilirsiniz. Yani en azından yıldızlık mertebesine ulaştıktan sonra 'apolitik' bir duruş sergilememiştir Şoray ve Erdoğan'ın kahvaltı masasına oturmamasının nedeni, 'siyaset üstü' olmak değildir.

Kaldı ki yine geçenlerde okuduğum bir kitapta, Şoray'a dair, kendi adıma bilmediğim, açıkçası biraz şaşırdığım bir başka olaydan da haberdar oldum.

1980 öncesinde MHP'nin önde gelen yöneticilerinden, ANAP döneminde de bakanlık yapmış olan Yaşar Okuyan, "O Yıllar / 12 Eylül'den Anılar, Mektuplar Ve Belgeler" (Doğan Kitap) başlıklı kitabında, Gazeteciler Cemiyeti'ne karşı kurdukları Ülkücü Gazeteciler Cemiyeti'nin 1975 yılında İstanbul Sheraton Otel'i'nde düzenlenen kuruluş balosunu ve ödül törenini anlatıyor:

"Gece muhteşem oldu. Türkeş baş konuğumuz olarak ödülleri dağıttı. Berker İnanoğlu'na, Türkan Şoray'a, Hülya Koçyiğit'e de başarılı sanatçı ödüllerini Türkeş verdi. Muazzam bir törendi. Tabii Gazeteciler Cemiyeti bu baloya çok bozuldu. Kendi aralarında sıkıntı yaşadılar. Üç sene üst üste baloyu düzenledik."

Şoray ve Koçyiğit'in kişisel tarihleri kadar sinema tarihimiz açısından da ilginç bir bilgiyi ve belgeyi aktarmaktan başka

herhangi bir niyet gütmekten alınılıdığım bu olay, bence AKP'nin 'sinemacılarla buluşma'sının, özellikle katılımcılar açısından biraz güdük kaldığını göstermiyor mu sizce de?

Türkiye'nin en karışık, en çatışmalı günlerinde MHP, Hülya Koçyiğit'i ve 'Sinemamızın Sultanı' Türkan Şoray'ı kendi gecesine getirebiliyor, Alpaslan Türkeş'in elinden ödül veriyor ama AKP böylesi 'huzur dolu ve her şeyin daha iyiye gittiği' bir dönemde, kahvaltı masasına bile oturtmıyor...

Şoray ve Koçyiğit'te sosyal sorumluluk bilincinin gelişmediğini iddia edemeyiz herhalde!

Haftaya görüşmek üzere. Sinema salonunu en son siz terk edin!

AY'A GİDEN AVLANIR!

Önce Ay'ı yıldız sandık. Sonra uydumuz olduğunu fark ettik. Derken Ay'da hayat olmadığı ortaya çıktı. Gün geldi, Ay'a ayak bastık. İşe yaramaz bir kaya parçası olduğunu fark edince de yüz çevirdik. Fakat sinema sanatı Ay'ı hiç unutmadı. Bilimkurgunun çehresini değiştiren filmlerin dekorunda hep Ay vardı.

ESRAR PERDESİ

(TORN CURTAIN, 1966)

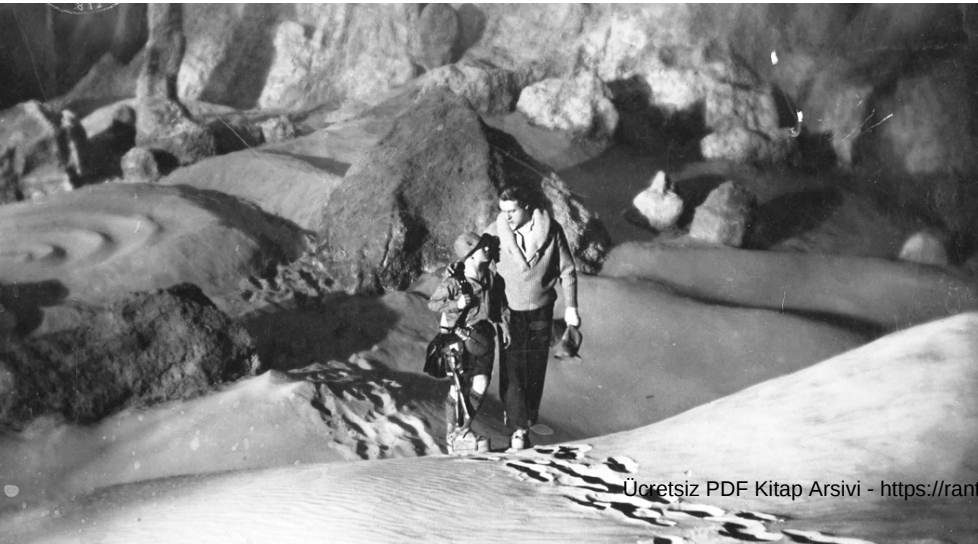

"2001: Uzak Yol Macerası" (1968)

"Apollo 13" (1966)

"Aydaki Kadın" (1929)

AY'A GİTMEYİ İLK KAFASINA KOYAN KİŞİ, BÜYÜK İHTİMALLE 17'NCİ YÜZYILDAN ÖNCE YAŞAMIŞTI. FAKAT 17'NCİ

yüzyılda teleskopun icat olmasıyla, Ay'ın gökyüzünde asılı duran ve gündün güne şekil değiştiren sönük bir yıldız olmadığı anlaşıldı. Orada devasa boyutlarda bir gök cismi duruyordu. O zaman, orada insan da yaşıyor olabilirdi. 1600'lü yıllardan başlayarak Ay'ın, Dünya'nın uydusu olduğunun anlaşılması, o cansız kaya parçasına duyduğumuz ilgiyi daha da artırdı. Ay'da bir dünya olabileceği, orada yaşayan canlıların varlığı merak unsuru haline geldi. Ay'da yaşam üzerine hikayeler türetilmeye başlandı. Ay'a yolculuk, uzayda bize en yakın olan bu cisimde yaşayanlarla tanışmak, oraya yerleşmek, Ay'ı kolonileştirmek gibi hayaller, romanları süslemeye başladı.

Bir hava taşıtıyla göğü delip Ay'a gidilebileceği Jules Verne'den önce varsayılmıştı. Fakat Jules Verne, "Ay'a Seyahat" eseriyle, bu konuda çokça fantastik fakat bir parça da bilimsel öngörülerde bulunmaya çalıştı. Verne, kendi kendine yaptığı bir sürü hesaba tutturabilmişti. Apollo 11 ile koşut olarak ideal uzay mekiğinin boyutlarını doğru tahmin etmişti. Mekiğin Florida'dan fırlatılması gerektiğini de tutturmuştu. Dönüşte Pasifik Okyanusu'na iniş yapılacağını ve mürettebatın üç kişiden oluşması gerektiğini bile bilmişti. 1901'de H.G. Wells'in yazdığı "Aydaki İlk İnsanlar" ise işin bilim kısmını boşlayıp, Ay'da yaşayan insanların demografisi ve sosyolojisi üzerine bir fantezi üretmeye çalıştı.

İşte bu iki roman sinemanın Ay macerası açısından çok önemli... Zira 1902'de çekilen "Aya Seyahat" (Le Voyage Dans La Lune) bu iki romanın harmanlanmasıyla oluşmuş bir serbest uyarlamaydı. Günümüzün sinema olanaklarının bulunmadığı bir zamanda ve insanoğlunun Ay'a ayak basışından neredeyse 70 yıl önce çekildiğini unutmamak lazım. Georges Méliès'in 14 dakikalık bu filminde, dönemi için dudak uçuklatacak efektler söz konusuydu. Filmde bir grup astronom Ay'a gidilebileceğini öngörüyor ve bu iş için mermi şeklinde bir uzay mekiği hazırlıyordu. Gemiye binip devasa bir top ile kendilerini Ay'a doğru fırlatıyorlardı. Filmin en unutulmaz karesi sayılabilecek anda, Ay'da görülen adam surati mekiğin yaklaşmasını izliyordu. Ardından mekik bu

"Watchmen" (2008)

Ay Dede'nin gözüne çarpıyordu. Buradan sonrası, Ay'da yaşanan yaratıklarla astronomların kavgası ve bu ilkel astronotların geri dönüş çabası üzerine kuruluydu.

Sinemanın Ay'a gitme konusunda bilim adamlarından daha aceleci olduğu su götürmez. Neil Armstrong'dan önce Ay'a ayak basmayı tahayyül eden ve bunu türlü şekillerde gerçekleştiren film kahramanları gördü beyazperde tarihi. 40 yıl önce Ay'a ayak basmıştık fakat 100 yıl önce Ay'a gitme fantezileri sinema salonlarında kuruluyordu. Hakikatte Ay'a gitmek, hayal kurmayı engelleyemedi tabii. 1969'daki tarihi Ay fethinden sonra da sinema, Ay'la ilgili fanteziler üretmeye devam etti. Ay her ne kadar kendi halinde, cansız bir kaya parçası da olsa, sinema için bir bilinmezdi. Haliyle, Ay, aynen Mars gibi, durmaksızın seyahat ettiğimiz bir uzak diyar oldu.

1929'da Fritz Lang'ın çektiği "Aydaki Kadın" (Frau Im Mond) yönetmenin o zamanki eşi tarafından yazılmış aynı adlı romandan uyarlanmıştı. Sinemanın Ay'a ikinci seyahatini resmediyordu bu film. Bu sessiz yapıt, ilk ciddi bilimkurgu filmi sayılıyordu. Roket beslemeli uzay mekikleriyle seyahat konusunda bazı bilimsel gerçekleri koruyarak önerilerde bulunuyordu. "Aya Yolculuk"un topla fırlatılan mermisinin aksine, bu filmde ilk kez mekikle uzaya çıkılıyordu. Böylece film izleyicileri, Ay'a yolculuğun hakikatte nasıl gerçekleşeceği üzerine isabetli bir yorum izlemiş oluyordardı. Dahası, bu filmin, geri sayım klişesini önerip, tutturduğu da iddia edilebilir. Füzenin ateşlenme anına dramatik bir güç katmak ve heyecanı yükseltmek için öncesinde 10'dan geriye sayım kullanan yönetmen Fritz Lang, daha sonra NASA'nın ilkeler başta olmak üzere tüm uzay mekiği fırlatmalarında geri sayımın kullanılacağını bilse, herhalde

olayın tüm haklarını almak isterdi. Bu filmde Fritz Lang'ın tasavvur ettiği uzay mekiği, sonradan Nazi Almanyasında çok popüler olmuştu ve V2 roketlerinin tasarımına ilham vermişti.

BİRİ FRANSIZ, BİRİ ALMAN BU İKİ ERKEN DÖNEM BİLİMKURGU FİLMİYLE AY'A İLK GİDEN, AMERİKALILARIN AKSİNE

Avrupalılar olmuştu. Amerikan sineması, 50'li yıllardaki bilimkurgu patlamasına değin, Ay'a seyahat fantezisini pek ciddiye almadı. 1950'lerdeki B filmler aracılığıyla Ay temalı bir sürü yapıt sökün etmeye başlamıştı. Hepsinin adını anmak için bile bir kitap yazmak gerek. O sebeple başat örnekleri ve iz bırakanlara değinmek, Ay'a yolculuğun Hollywood'daki yansımalarını incelemek için yeterli olabilir.

1950'de çekilen "Destination Moon" filmi, klasik bilimkurgu yazarlarından Robert A. Heinlein'in romanından uyarlamaydı. George Pal'ın yönettiği filmin en büyük özelliği, insanlı uzay seyahati üzerine teknik detaylara dikkat göstererek bir kurgu üreten ilk film olmasıydı. Bilimsel gerçeklere sadık kalma çabası nedeniyle, Heinlein senaryoyu bizzat elden geçirdi. Bununla birlikte Ay'ın yüzeyinin tasarlanmasında ayrıntılı bir çalışma ortaya konmuştu. Roketle yolculukta ortaya çıkabilecek problemler, dikkat gösterilmesi gereken hususlar ve bu yolculuğun teknolojisi üzerine birçok fikir vardı bu filmde. Özellikle, iniş esnasında çok yakıt harcaıyıp geri dönüşü zora sokmak gibi, sonradan sadece bilimkurguda değil, birçok macera filminde esas tema olacak bir öykü aygıtı da bu filmin belkemiğini oluşturuyordu. Fakat söylem olarak 50'lerin Amerikan politikasından çok uzakta değildi yönetmen. Filmde Ay'a yolculuğun esas sebebi, bilinmeyen bir düşmanın (Sovyetlerin!) uzaydaki Amerikan üslerini

sabote etmesiydi. Ay'a seyahat edilip Amerikan uzay programı güvence altına alınmalıydı. Yine de filmin efektleri çağının öyle ötesindeydi ki, Oscar ödülleri En İyi Özel Efekt heykeliyle taçlandırılmıştı.

Fakat 50'lerin her bilimkurgusu "Destination Moon" kadar özenli çalışmaların ürünü değildi. Özellikle sinemalarda gösterilen dizi filmler (ki George Lucas'ın "Yıldız Savaşları" serisine ilham veren bir kültür olayıydılar) Ay'a yolculuğu kitsch bir macera aracı olarak kullanıyordu. Bunların en meşhuru 1952 yapımı "Radar Men From The Moon" sayılabilir. Filmin başkahramanı, Commando Cody adında bir bilim adamıydı. Göklerin hakimi formatında evreni dolaşmaya kalkışıp tam bir Amerikan kahramanına dönüşüyordu. Ay'a ulaşabilecek bir roketi ve Demir Adam'inkini andıran gülünç bir uzay elbisesi olan Cody'nin başına gelenler, onun inisiyatifini eline almasına neden oluyordu. Bilinmeyen bir güç (yine Sovyetler!) Amerika'daki tüm askeri gücün işlerliğini yok ediyordu. Bununla birlikte tüm sanayi de durma noktasına geliyordu. Cody, bu tehdidin ayda yaşayan diktatör Retik tarafından dünyaya yönlendirildiğini anlayınca aracına atladığı gibi soluğu ayda alıyordu. Gezegenimizi ele geçirmeye çalışan uydu sakinlerine hadlerini bildiren Cody dünyayı kurtarıyordu haliyle. Filmin bugün için gülünç yanı, kahramanın, demir adam kıyafetiyle Ay'a uçuşması değil, ayın yüzeyinin dünyadaki herhangi bir kayalık araziden farksız olmasıydı. Zaten bu sahneler de Arizona çölünde çekilmişti...

"Kedi Kadınlar" (Cat-Women Of The Moon), 1953 tarihli, Ay'ı mesken edinen bir başka B filmi. Ay'a ayak basan Neil Armstrong, yumuşak toprakta sekmekten başka bir eğlence bulamamıştı Ay'da. Fakat bu filmin tahayyülünde, ayda yaşayan kedi kadınlar vardı. Arthur Hilton'ın yönettiği yapımda, vücudu saran deri bir kıyafet giyen ve fettanlığıyla erkekleri baştan çıkarıp manipüle eden kedi kadınlar, çok sonradan Batman'ın düşmanı kesilecek Kedi Kadın'a ne ölçüde ilham vermiştir bilinmez. Fakat Ay'a hükmeden bu ırk, emirlerindeki dev örümcekleri kullanarak, Ay'a seyahat eden astronotları çileden çıkarmayı başarıyordu. Üç boyutlu çekilen ilk filmlerden biri olan bu yapıtta, Amerikan B filmlerinin klasik bir temasının da ilk örneği görülmüyordu: Tamamı erkeklerden oluşan bir grup araştırmacı, uzak bir diyara gider ve orada sadece kadınlardan kurulu, içinde erkek bulunmayan bir toplumla karşılaşır.

ESRAR PERDESİ

(TORN CURTAIN, 1966)

"Aya Seyahat" (1902)

"Destination Moon" (1950)

"Hükmedenler" (1977)

Külliyen örtük cinsellikle yoğrulmuş filmde, erkeklerin başına iş açmaya çalışan kedi kadınlardan birinin, kahramana aşık olması, iyilerin kazanmasıyla neticelenecek bir empati zincirini başlatıyordu.

60'lara yaklaşıldığında, NASA'nın sürdürdüğü uzay araştırmalarında edinilen bulgularla birlikte, Ay'a dair daha çok şey biliniyordu artık. En azından Ay'da oksijen ve dolayısıyla yaşam olmadığı malumumuzdu. Byron Haskin'in 1958'de çektiği "Aya Yolculuk" (From The Earth To The Moon) bilimin elde ettiği gerçekleri kullanarak Jules Verne'in klasiğini yeniden yorumlamaya soyunmuştu. Amerikan İç Savaşı zamanında, biri patlayıcı uzmanı, biri de dayanıklı metal üreticisi iki sanayici, güç birliği ederek Ay'a gidebilecek bir araç tasarlıyorlardı. Filmin meselesi, Ay'a varış değil, mekiğin üretim süreci ve dünyadan Ay'a yolculukta yaşananlardı. Yola çıktıktan sonra, fanatik dindar bir mürettebat üyesinin gemiyi sabote etmesi sonucu görevi tehlikeye atan Ay fatihlerinden ikisi Ay'a inerken, ikisi de yarı yoldan dünyaya geri dönmek zorunda kalıyordu. Ay'a inenler orada ölüme mahkum olsa da dünyaya, sağ salim vardıklarına dair mesaj göndermeyi ihmal etmiyorlardı.

E LBETTE AY'A SEYAHAT FİLMLERİNİN 50'LERDE PATLAMA YAPMASI, O DÖNEMKİ SOĞUK SAVAŞ ATMOSFERİ VE UZAY

araştırmaları yarışının bir yansımasıydı. 60'larda doğan karşı kültür, bununla da kafa bulan eserler üretmeye başlamıştı. 1964 yapımı İngiliz filmi "Aydaki Fare" (The Mouse On The Moon) bu örnekler arasında en başarılısı sayılabilir. "Süpermen" in (Superman) yönetmeni Richard Lester'in çektiği filmde Ruslar veya Amerikalılardan önce Grand Fenwick denen kurmaca mütevazı bir ülkenin vatandaşları Ay'a ilk kez ayak basan insanlar olurlar. Bunun için de ürettikleri şarabı kullanırlar. Meğerse şarap o kadar kalitesizdir ki, yüksek derecede verimli bir roket yakıtı olarak kullanılabilir. Kimse bu ufak ülkenin Ay'a ulaşacağına şans vermez fakat onlar herkesten önce Ay'a ayak basıp bayrak diken millet olurlar. Hatta Amerikalılar ve Ruslar beceriksizlikleri yüzünden kendi gemilerini bozunca, Grand Fenwick'lilerin gemisine misafir yolcu olarak dünyaya dönmek zorunda kalırlar...

60'larda çekiciliğini yitiren bilimkurgu sinemasını tek başına ayağa kaldıran ve bilimkurgu kisvesi altında transandantal bir destan yazan Stanley Kubrick, "2001: Uzay

Yolu Macerası"nda (2001: A Space Odyssey) Dünya'dan Jüpiter'e yapılan epik bir yolculuğun ara durağı olarak Ay'ı kullanır. Filmin epilogunda maymunlara ilk bilinç ve uygarlık zerresini aşılayan siyah taş, 2001 yılında Ay yüzeyinde yapılan bir kazıda ortaya çıkar. Taş, Ay'dan Jüpiter'e yayın yapar. Adeta gidilecek rotayı gösterir. İnsanlara, "Jüpiter'e gidin" mesajı verir. Bilim adamı Dr. Heywood Floyd, Amerika'nın aydaki araştırma üssü Clavius'a gider. Uzun ve ayrıntılı bir iniş sahnesi ile geminin Ay'a inişini izletir bize Kubrick. Daha insanoğlunun Ay'a inmesine bir yıl varken hem de. En iyi efekt Oscar'ını kazanan filmin Ay'a iniş sahnesi ve aydaki video kamerayla çekilmiş sekans teknik açıdan gerçek bir Ay'a yolculuk deneyimine en yakın vizyonu sunar. Dr. Floyd, ayın dünyadan altı kat düşük yerçekimine karşı uçarak yolculuk yapan bir araçla olay yerine gidip, dört milyon yıl önce ayın zeminine gömülmüş taşı inceler. Ardından filmin başındaki maymun gibi merakına yenilip taşa dokunur. Tüm araştırma ekibi duydukları kulakları tırmalayan ses ile paralyze olur. O esnada felsefi evrimde bir üst mertebeye çıkıp üstün insana dönüşüp dönüşmediklerini cevaplamaz film. Bu Ay bölümünden sonra Jüpiter yolculuğunu anlatmaya koyulur.

"2001: Uzak Yolu Macerası"ndan bir yıl sonra çekilen "Moon Zero Two" bir uzak westerni denemesi sayılabilir. 2021 yılında geçen filmde, Ay kolonileştirilmiştir artık. İnsanlar Ay'da yaşarlar ve Amerikan ekonomisinin kurulup palazlandığı yılların

bir alegorisine soyunulur bu filmde. Filmin özel efektlerinde "2001" yaklaşımının etkisi görülür. Kubrick'in ekibinde bulunan birçok teknisyen, bu filmde de yer almıştır. Fakat "2001" rüzgarı "Moon Zero Two"yu taşımaya yetmez. Film sadece meraklısının bildiği, kıyıda köşede kalmış bir bilimkurgu olarak sinema tarihinde yerini alır. Ay defteri geçici olarak Hollywood'da kapatılır.

1 969'DA GERÇEKTEN AY'A AYAK BASILMASI İLE ARTIK AY ULAŞILABİLİR, FETHEDİLMİŞ BİR COĞRAFYAYA DÖNÜŞÜR. HALİYLE

sinema sanatı için bir bilinmez, üzerine fantezi inşa edilecek bir muamma bırakmaz. Bu sebeple Neil Armstrong, Ay'a ayak basarak sinemada Ay'a seyahat tahayyüllerinin de köküne kibrit suyu dökmüş olur. Gerçek bir Ay'a seyahat filmi bizzat televizyonlarda canlı yayınlara gösterilmiştir çünkü. Tabii kompo severler bu fırsatı da kaçırmazlar ve türlü gerekçelere, uydurma delillere dayanarak Ay'a asla seyahat yapılmadığının, Apollo 11 görevinin tamamen dünyada bir stüdyoda çekilen sahte bir göz boyama olduğunu iddia ederler. Bu "Aslında Ay'a ayak basmadık" söylemi bugün bile tartışılıyor. Fakat 70'lerin muhalif sinemasında, Ay'a ayak basılmadığı komplosunun kendisine çok özel bir yer bulduğunu iddia edebiliriz. Peter Hyams'ın 1977'de çektiği "Hükmedenler" (Capricorn One), bu Ay aldatmacasının yansımalarını inceler. Fakat filmde Ay'a yolculuk yoktur. NASA, Mars'a insanlı seyahat planlar. Bir sorun

dolayısıyla fırlatmadan sonra mekiğin patlayacağı ortaya çıkar. (Aynen yıllar sonra gerçekleşecek Challenger faciası gibi!) Hükümet başarısızlık olasılığını kabul etmez. Böylece astronotlar mekikten çıkarılır ve gizli bir üsse götürülür. Mekik, içinde insan olmadan fırlatılır. Astronotlar da tehdit altında, bir stüdyoda Mars'a iniş sahnelerini aktör gibi oynamak zorunda kalırlar. Komplonun ortaya çıkışıyla işler karışır. Astronotların canı tehlikeye girer. 70'lerin paranoya filmlerinin nefis bir örneği olan "Hükmedenler", Apollo 11 komplosunun üzerine giderken bir yandan da astronotların psikolojisine yoğunlaşmaya çalışır.

"Houston, bir sorunuz var" repliğiyle hatırlanan "Apollo 13", 1970'de Ay'a yola çıkan fakat yarı yolda arıza yapıp güç bela dünyaya dönen, NASA'nın üçüncü Ay görevini anlatan bir film. Ron Howard'ın klasik Oscar'a oynayan rejisiyle şekillenen yapım, Tom Hanks'ın başını çektiği ekibin hayatta kalma mücadelesi ve dünyadaki kontrol merkeziyle olan diyalogları etrafında gelişen bir dramaydı. Oksijen tankı sızıntı yapınca ana geminin çalışan sistemlerini durdurup, Ay'a inmek için kullanacakları ikinci araçla dünyaya sağ salim varmaya çalışan ekip, okyanusa düşüp kurtularak kahraman olarak karşılanıyorlardı. "Alet işler el övünür" atasözünü tersine çeviren hikayede, bozulan alet yüzünden pisi pisine ölmekten kurtuldukları için, astronotlar kahramana dönüşüyordu. 1996'da bütün büyük Oscar ödülleri adayı film ses ve kurgu ödülleriyle yetinmişti.

2008'de "Watchmen" in harika açılış jeneriğinde kurulan alternatif dünya tarihinde, Ay'a inen Neil Armstrong'un fotoğrafını çeken kişinin süper kahraman Dr. Manhattan olması dışında, uzun süre yine Ay fantezilerinden uzak kaldık. Nihayet bu hafta gösterime giren "Ay" (Moon) ile alışıp unuttuğumuz uydumuz sinemada hak ettiği yeri buldu yeniden. "Ay", uydudan helyum-3 toplayıp dünyanın enerji açığını karşılayan bir şirketin çalışanı olan Sam Bell'i anlatıyor. Sam, koca uydudaki uzay üssünde tek başına çalışıyor. Yapacak çok işi de yok. Yardımcı robotu Gerty ile gününü doldurup üç yıllık görev süresi bitince dünyaya dönmeyi bekliyor. Ay yüzeyini uzun uzun gösteren, Ay'da yaşamı sakın, ıssız bir çölde bir türlü zaman geçirememeye sıkıntısıyla yaşamaya benzeten Duncan Jones, sinemada pek sevilen fakat uzun zamandır unutulmuş Ay'a dair yeni ve şık bir tasvir sunuyor. [1]

"Moon Zero Two" (1969)

ŞEYTANIN KIZI GILDA

Rita Hayworth isminin ne anlama geldiğini genç kuşaklara ilk elden göstermesi bir yana, Charles Vidor yönetiminde 'nefret'in anatomisini çıkaran dört başı mamur bir 'kara film' "Şeytanın Kızı Gilda"... Glenn Ford ve George Macready de filmin bonusları...

CHARLES VIDOR'U DAHA ÇOK SALON KOMEDİLERİYLE YA DA MÜZİKALLERLE TANIMAMIZA RAĞMEN, ONU SİNEMA

tarihinin önemli yönetmenleri arasına katan yegane filminin "Şeytanın Kızı Gilda" (Gilda) olduğu kuşku götürmez bir gerçek. Ama bu film de öyle sağlam bir eserdir ki, birçok yönetmenin filmografisine bedel işaretler taşıyor bünyesinde.

Film noir (kara film) geleneğinin zirve yaptığı 1940'ların göbeğinde (1946) gösterime giren yapım, türün kalıplarına olabildiğince sadık kalmasına karşın kendine yepyeni bir 'alan' açabilecek özelliklere de sahiptir. Öncelikle 'iki erkek-bir kadın' formülünü 'nefret' duygusuyla ivmelendirir, bu duygunun açtığı yaraların ortaya çıkardığı trajediyle yüzleştirir bizi film. Öte yandan karakterlerin iyilik ve kötülük arasında gidip gelen alabildiğine 'dengesiz' doğalarını deşifre etmemizi zorlaştıran bir biçimin takipçisidir, kimden yana tavır alacağımızı hiçbir zaman bilemeyiz, belki de bilmekten kaçınılır. Ve asıl önemlisi, karakterlerle empati kurmayı imkansız hale getiren bu durum, filmin yaklaşık iki saatlik süresinin neredeyse tamamına sirayet eder ve salgıladığı 'zehir'le uyuşturur bizi, hareketsiz kılar, dahası yabancılaştırıp yalnızlaştırır.

Arjantin'de bir kumarhanedir mekanımız... Kahramanımız kumarbaz Johnny Farrell, dibe vurduktan sonra geldiği bu yerde güvenini kazandığı patronu Ballin Mundson aracılığıyla kısa sürede yükselir ve mekanın ikinci adamı haline gelir. Ama asıl hikaye filmin 18. dakikasında başlar, yani güzeller güzeli Gilda'nın ortaya çıkışıyla. Ballin'in tatilde görüp âşık olduğu ve evlendiği bu kadın,

Johnny'nin geçmişinden fırlamış bir 'hayalet'tir adeta. Aralarındaki nefret öylesine büyüktür ki, bir zamanlar yoğun biçimde yaşadıkları açık olan aşkı yerle bir eder. Kötücül tohumlarını birbirlerine serpmekten başka hiçbir şey düşünmez olurlar zamanla. Ama aralarındaki 'ilişki'nin boyutlarını merak eden Ballin'in devreye girmesi, işin mahiyetini değiştirir ve üçlü bir 'boks turnuvası'na döner hikaye...

"Şeytanın Kızı Gilda", ilk andan itibaren özdeşleşmemize imkan tanımayan Johnny karakterini merkeze oturtarak kurar hikayenin çatısını. Kendine 'yeni bir hayat' kuran bu 'kırık dökük' karakter, Gilda'nın yeniden görüş alanına girmesiyle darmadağın olur. Hikaye, bu noktada kozasından çıkmaya başlar ve Johnny ile Gilda arasındaki 'gerilim'le şahlanır. Evet, bu iki karakterin birbirlerine kusmakta sakınca görmedikleri bir nefretleri vardır, ama filmin hiçbir anında 'neden' konusunda bir ipucu alamayız, meraktan adeta çatlarız. İki insan, bu denli nefreti hak edecek ne yapmışlardır birbirlerine, bilemeyiz... Gizem, sadece bu ikili arasındaki ilişkiyle ölçülmez filmde, Ballin de sadece bir kumarhane patronu değildir, onun da saklamaya çalıştığı devasa sırlar vardır... Film, yüzeyde nefretten beslenen karakterlerin eylemlerini gösterse de, alt katmanlarda esrarengiz turlar attırır bize. Bir yandan görünenin yarattığı merakla baş etmeye çalışırken, öte yandan da 'saklı' olanın üzerindeki sır perdesini aralamaya çalışırız film boyunca. Yönetmen Charles Vidor, E.A. Ellington'ın metninden senaryolaştırılan hikayede buna fırsat tanımaz aslında. Ser verip sır vermeme prensibine son ana kadar bağlı kalır. Olaylar bir şekilde çözülür ama sırların

tamamı açığa çıkmaz, merakımız baki kalır.

Karanlık, gizemli karakterleri ve olay örgüsüyle 'kara film'in önemli duraklarından biridir "Şeytanın Kızı Gilda". Ayaklar altına alınısı duyguların resmigeçidi biçiminde gelişen hikayesi, dillendirmekte herhangi bir sakınca görülmeden kötücül fikirlerin uçtuğu bir tragedyayı hatırlatır. Kişisel problemlerin öne çıktığı filmde, polisiye entrikanın da arka planda kendini hissettirdiğini görürüz. Tıpkı hikayedeki aşk-nefret ilişkisinde olduğu gibi, burada da bir tür 'sinsilik' vardır, hiçbir şey 'net' değildir, 'ikiyüzlü' bir entrika derinliği söz konusudur. Özellikle Ballin Mundson karakterinin çevresinde şekillenen yan hikaye, 'önemsiz' gibi görünse de herkesi ve her şeyi etkileyen bir güce sahiptir, hatta 'anahtar' özellikleriyle öne çıkar.

Filme adını da veren Gilda karakterini bedeninin her santimetrekaresiyle yaşar kılan, iki erkeğin arasında güçlü/zayıf hamleler yapan, 'fettan' olmanın sözlük karşılığı gibi duran Rita Hayworth, tartışmasız biçimde "Şeytanın Kızı Gilda"nın atardamarıdır. "Put The Blame On Mame"i söylerken Latin köklerinin hakkını veren dans becerisiyle dudak uçuklatır, Glenn Ford ve George Macready arasındaki tansiyonu belirleyen karakterine farklı bir boyut kazandırır, düşüp kaybolmaya yüz tutan Gilda'yı ayakta tutan ağırlığıyla öne çıkar, 'seksapel' kelimesinin tam karşılığını veren hatlarıyla hikayenin ortasına bir bomba gibi düşer ve erkek denen 'zavallı' yaratığın zaaflarının tüm çıplaklığıyla açığa çıkmasına vesile olur. O olmasa bu film de olmazdı hissiyatını yüreğimize düşürür kısacası, filmi olduğundan ötelerde bir yerlere taşır... ■

İKİ DİL BİR BAVUL

MEMLEKETİN SORUNLARI BİTMİYOR. BU KAFAYLA GİTTİKÇE DE bitmeyecek. Sinemamız ise –istisnalar hariç- sanki konu yokmuş gibi abuk sabuk komedilerle, yarım yamalak anlattıkları dramatik öykülerle uğraşıp duruyor. Arada böyle bir şeyler söyleyen, gidişata düşünce çomağı sokmaya çalışan film bulunca da ‘aman’ deyip sarılıyoruz ona sımsıkı.

Denizli’den Urfa-Siverek’in Demirci Köyü’ne gelen şehirli genç öğretmen Emre Aydın’ın yaşadıkları kurgusal bir hikaye eşliğinde de anlatılabilir aslında. Ancak o zaman film, yapmayı amaçladığı şeyi (yani durum tespitini) belki daha etkileyici ama biraz da sahtekarca yapmış olacaktı.

Neredeyse tek kelime Türkçe bilmeyen küçücük kürt çocuklarına ilköğretim eğitimi vermeye çalışan Emre’nin zaman zaman sabrının taşıp, sesinin ararının kaçması önlenenecekti mesela. Robin Williams’ı hatırlatan ya da Şener Şen gibi ‘şeker’ bir öğretmen olacaktı Emre’nin yerinde. Herşey daha hesaplı kitaplı yapılacaktı. Seyrettikten sonra da herkes evlerine dağılacak ve ‘güzel bir film izlemiş olma’ hissinden öte kazanılan bir şey olmayacaktı.

Oysa bu haliyle “İki Dil Bir Bavul”un yönetmenleri kameralarıyla birlikte köyün içine saklanmayı amaçlıyorlar. 75 günlük çekim süresi de bu yüzden. Normal bir filmin dört haftada bitirildiğini düşünürsek ekibin kendilerini ve kamerayı köy ahalisine unutturmalarının ne kadar güç gerçekleştirdiğini de anlayabiliyoruz.

Eğitimsizlik yüzünden tahrik ettirilen, devlet tarafından da sahiplenilmeyen ‘taş atan çocuklar’ dan ibaret değil kürt çocukları. İçlerinde okumak isteyen, ailelerinin okumalarını istedikleri gül gibi çocuklar var. Zülküf’ler var, Rojda’lar var... Ve şin enteresan tarafı, bu gül gibi çocuklar anladıkları dilde eğitim alamıyorlar. Yabancı bir ülkede yaşıyorlarmış gibi önce onlar için ‘yabancı bir dil’ öğrenmek zorunda kalıyorlar. 2010 yılının Türkiye’sinde yaşanan soruna bakın! Sadece Türkiye’ye has bir sorun olmasa da çözümünün yıllar önce düşünülmüş temellerinin çoktan atılmış

olması lazımdı. Aslında sorunun çözümü de basit de birtakım kafalar bunu yıllarca görmezden geliyorlar. Zaten eğitim sistemimizin de neresi doğru ki kürt çocuklarının eğitimine sıra gelsin... “Şu öğrenciler olmasa Milli Eğitim Bakanlığı çok kolay idare edilirdi” diyen Milli Eğitim Bakanı gördü bu ülke inanabiliyor musunuz!

Bir de Demirci Köyü’nde yokluk içinde yaşanan hayatlar var ama ‘yokluğun’ altı hiç çizilmiyor filmde. Zaten orada yaşayanlar da yoksulluğu ya da yokluğu pek o kadar dert etmiyorlar. Dolayısıyla film bir tuzaktan daha yırtıyor bu şekilde... Batıların doğu deyince ilk aklına gelen o meşhur ‘vurgu’yu, yoksulluk edebiyatını yapmıyor.

Tayfun Talipoğlu’nun ‘Yol Hikayeleri’ gibi bir anlayıştan da uzak film. Talipoğlu gittiği köylerde gördüklerini süslü püslü sözlerle oryantalist bir hale getiriyor adeta ve romantizme sığınıyor çoğu zaman. Bu şiirsel bakış da çıplak gerçeği, ‘esas’ı görmemizden ziyade doğuya atılan şehirli bakışı perçinliyor. İşte “İki Dil Bir Bavul” böyle bir sömürü yapmamak için ne şiirsel bir dil kullanıyor ne de ağılak bir müzik.

Bir yandan bakınca kusursuz bir film de değil aslında. Bunun nedeni ‘zaman zaman belgeselmiş gibi rol yapıyor’ diye düşünmemizi sağlayan kimi sahneleri... Özellikle de öğretmen Emre’nin annesiyle yaptığı telefon konuşmaları. Bunlar seyirci duysun diye yapılmış konuşmalar olduğu için ‘doğallık’ hissini biraz olsun zedeliyor. Bunun dışında filme başka bir kusur bulmak zor.

“İki Dil Bir Bavul” bu haliyle daha acı bir gerçeğe dikkat çekiyor. Kürt gerçeğini yıllarca görmezden gelen, giderek büyüyen dev bir sorun olmasını ‘seyreden’ zihniyetin, ülkeyi getirdiği noktayı bize militanca ya da didaktik olmayan bir dille aktarıyor. Ve acı bir şekilde şunu bir kere daha bize düşündürüyor: Burası Türkiye, eğitimin ve çocuklarımızın kendi hallerine bırakıldığı bir ülke!

 Zülküf adlı o afacan çocuk, bütün gönülleri fethediyor, filmin yıldızı oluyor...

 Emre Aydın zaman zaman ‘oynadığını’ hissettiriyor bir nebze de olsa...

YÖNETMEN Orhan Eşiköy, Özgür Doğan
OYUNCULAR Emre Aydın
YAPIM/SÜRE 2008 Türkiye, 78 dk.
GÖRÜNTÜ/SES 1.85:1, 2.0 DD
Türkçe ve Kürtçe
ŞİRKET Kanal D Home Video

Kürt açılımı yapmaya çalışanlardan daha samimi ve daha ‘net’ bir film “İki Dil Bir Bavul”.

ŞEHRİN AZİZLERİ: AZİZLER GÜNÜ

ORJİNAL ADI The Boondock

Saints II: All Saints Day

YÖNETMEN Troy Duffy

OYUNCULAR Sean Patrick Flanery,

Norman Reedus, Billy Connolly,

YAPIM/SÜRE 2009 ABD, 118 dk.

GÖRÜNTÜ/SES 2.35:1, 5.1 DD

İngilizce ve 2.0 DD Türkçe

ŞİRKET Tiglon

10 yıl önce çekilen ilk
filmin hayranlarına
oynayan, vasatın altı,
mirasyedi bir aksiyon.

SEHİRİN AZİZLERİ" (THE BOONDOCK SAINTS) TÜRKİYE'DE ÇOK SEVİLEN BİR komedi/aksiyon kültü. 90'ların kendi kendiyile dalga geçmeye meraklı sinemasının ürünlerinden biri. Özellikle de Tarantino'nun meşhur ettiği yaklaşıma çok şey borçlu. Kusurları ve eksiklerine rağmen kendine has bir eğlencesi olduğu su götürmez. Devam filmi ise maalesef ilkinin tadını vermekten uzak.

Öncelikle, terk edilmiş, artık yüzüne bakılmayan bir janrda at koşturuyor film. 15 yıl önce, bu tarz düşük çeneli, sapık mizahlı, bol şiddetli her filme yapıştırılan 'Tarantinoesk' yaftasını bugün kullanan kalmadı. Türe adını veren adam bile terk etti o sinemayı çoktan. Onun taklitçileri arasından da bir Guy Ritchie adam olabildi. Troy Duffy'nin 10 yıl aradan sonra çektiği ikinci filminde ısrarla aynı türün üzerine gitmesi, en büyük hatası. 1999'da severdik bu filmleri fakat 2010'da sökmüyor. Aksiyon sahnelerini gaz gitar müziği veya tekno ile pompalamak, yarı ironik gülmece aygıtları, başka filmlere referanslar...

Tüm 90'lar klişeleri yeniden kullanılıyor. Öyküdeki karakterler ve öykünün ilerleyişi de birinci filme paralel olduğuna göre, bu filme yeni bir şey kalmıyor. Eşcinsel FBI ajanı esprisi yerine, güney aksanıyla konuşan kadın ajan, iki kardeşin komik kankası Rocco yerine Meksikalı Romeo, eski komik mafya babası yerine yeni komik mafya babası... Sanki aynı senaryonun bir yeniden çevrimi söz konusu.

Troy Duffy'nin "Baba 2" (The Godfather: Part II) esprisini kullanarak, iki kardeşin babalarının nasıl katil olduğunu flashback'lerle anlatması bu filmde açılan tek ilginç parantez olabilir. Onu da iyi işleyemiyor, bir kenar süsü olarak bırakıyor. Julie Benz'in, ilk filmin starı Willem Defoe'nun yerini dolduramaması ve David Della Rocco gibi sürpriz bir performansın yokluğu yüzünden film yerlerde sürünüyor. [2](#)

Peter Fonda ve Willem Defoe'nun konuk oyunculukları, filmin ilgi çekici olduğu ender anlar sayılabilir.

Yerel polisle dalga geçen FBI ajanı klişesi Amerikan sinemasından tamamen silinirse kurban keseceğiz.

BÜYÜK AŞK

ORJİNAL ADI Coco Chanel & Igor Stravinsky

YÖNETMEN Jan Kounen

YAPIM/SÜRE 2009 Fransa, 120 dk.

GÖRÜNTÜ/SES 1.85:1, 5.1 DD Fransızca ve 2.0 DD Türkçe

ŞİRKET Tigon

HAYIR, ÇİFT GÖRMEYE BAŞLAMADINIZ. Fazla film izlemekten zihniniz çorbaya da dönmedi. Geçen sene iki tane Coco Chanel biyografisi birden izledik. Sinemada ara sıra gerçekleşen anomalilerden biridir bu. "Kaza Kurşunu"nda (Knocked Up) Ben'in (Seth Rogen) "İyi şeyler ikiye ikiye gelir," diye tanımladığı şey yani.

Ne var ki Coco Chanel ve Igor Stravinsky gibi insanlar dünyaya o kadar sık gelmiyor. Biyografileri de ikiye ikiye çekiliyor haliyle. Kounen'inki en stilize ve en seksi olanı. Hatta o kadar seksi ki, neredeyse bir "Henry & June" çeşitlemesine dönüşüyor. (O film de ne sıkıcıdır ama!)

Neredeyse dünyayı yörüngesinden çıkartabilecek kadar güçlü iradeli bir kadın portresi çizen Coco'nun, eşine ve ailesine bağımlı Igor'a kancayı takması ilginç tabii ki. Biraz eşeleyince, bu iki karmaşık kişilik üzerinden, I. Dünya Savaşı'nın hem öncesindeki hem de sonrasındaki toplumsal psikolojiye dair mikroskopik veriler elde etmek mümkün. Eşelemezseniz, geriye sadece Coco ve Igor'un hareketli cinsel hayatı kalıyor ki bu da yavanlığın dik alası. Yine de Anne Fontain'in çektiği ve Amelie'nin (!) başrolünde oynadığı diğer Coco Chanel filminden daha iyi olduğunu da söylemek mümkün. **Kerem Sanatel**

Yirmi dakikalık açılış sahnesi, evet, ilginç!

Igor gerçek hayatında da iki kelime etmekten aciz miydi hakikaten?

ACI AŞK

YÖNETMEN A. Taner Elhan

YAPIM/SÜRE 2009 Türkiye, 93 dk.

GÖRÜNTÜ/SES 1.85:1, 5.1 DD Türkçe

ŞİRKET Kanal D Home Video

TÜRK SİNEMASININ ATILIM YAPTIĞI sezonda 'iyi' değil belki ama 'ilginç' filmlerden biri olmuştur "Acı Aşk". Erotik bir hikaye anlatmaya soyunan film, erotizmi sadece üç kadın oyuncusuna mini etek giydirerek sağlamaya çalışırken, aldatılan bir adamın intikamını gayet seksist bir bakış açısıyla gözler önüne sermişti. Orhan (Halit Ergenç) tutkuyla sevdiği kadın tarafından aldatıldığını öğrenince başka bir kadını seviyor gibi yapıp onun hayatını mahvedip sonra araya başka bir kadın alıp hala ilk sevdiği kadınla da ilişkiye girmesi şeklinde ilerleyen film bir süre sonra aklını iyice yitiriyor. Anlatmaya çalıştığı 'doğu usulü aşk' meselesini ise "seni yakacaklar" adlı arabesk şarkı ve birkaç diyalogla sınırlandırıyor. Senaristi Onur Ünlü'nün absürd sinemaya olan düşkünlüğü biraz daha dizginlenebilse daha iyi bir film olacaktı. Televizyon şöhretlerinden oluşturulmuş kadrosuyla da belli oranda dikkat çeken filmde Cansu Dere giderek her filminde daha çok umut verdiğini kanıtıyor. Aslında bazı değişik 'numara'ları ve kimi başarılı işleri de yok değil filmin. En azından yönetmenlik anlamında bir sorunu yok. Çekici bir oyuncu kadrosuyla sık bir şekilde çekilmiş 'iyi' olmaya az kalmış bir film...

Burak Göral

Songül Öden Türk tipi bir seksi kadın olmuş. Arabesk soslu müzikler de hikayeye uyuyor.

Ezgi Asaroglu güzel bir genç kız ama burada rolünün altında kalan bir vücut dili ve fiziği var.

DEHŞETİN YANKILARI

ORJİNAL ADI Stir Of Echoes

YÖNETMEN David Koepp

YAPIM/SÜRE 1999 ABD, 99 dk.

GÖRÜNTÜ/SES 2.35:1, 5.1 DD İng., DTS ve 2.0 DD Türkçe

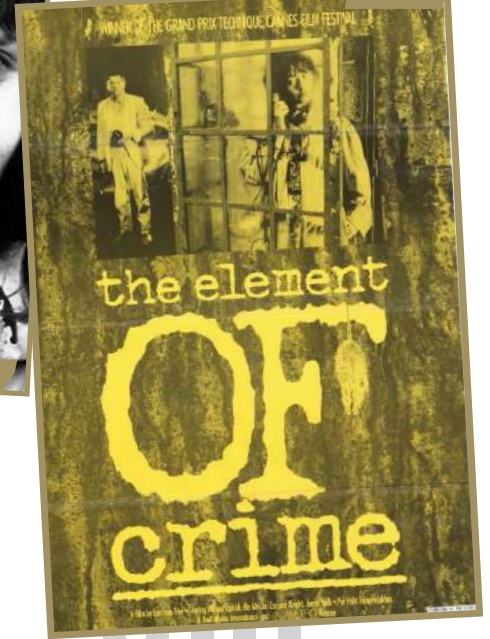
ŞİRKET As Sanat

UZAKDOĞU'NUN İNTİKAMCI YA DA huzur arayan hortlaklarıyla çepeçevre sarıldığınız dönemde bu filmi ıskalamışsanız şimdi izlemeniz etkisinden epey şey götürebilir. Oysa film gösterime girdiğinde "Altıncı His" in fişeklediği dramatik hortlak filmleri henüz tırmanışa geçmemiş, Uzakdoğunun sırma saçlı hayaletleri de henüz dünya turuna çıkmamıştı. Üstelik hikayesi de fantastik duayeni Richard Matheson'ın 1958 yılında yazdığı bir romana dayanmaktaydı. 2000'li yılların o hortlak travmasını atlatmak pek mümkün değil ama olur da diğer tüm hortlakları kafanızdan biraz olsun uzaklaştırabilirseniz, bu Amerikan gotiğinden keyif almanız mümkün. Ziyadesiyle sıradan bir hayat süren aile babası Tom (Kavin Bacon), arkadaş toplantılarının birinde baldızının ısrarıyla hipnotize edilmeyi kabul ediyor. Hipnoz seansındaki "zihnini her şeye açık tut" telkini epey işe yarıyor, ama Tom'un pek de istemeyeceği bir biçimde. O noktadan sonra Tom yardım isteyen bir kızın hayaletini görmeye başlıyor. Evde hayalet gören tek kişi kendisi değil üstelik. Tecrübeli senarist David Koepp'in akıllıca senaryosu bu hikayeyi bir hortlaklı ev geriliminden ibaret bırakmıyor.

Kerem Sanatel

Kevin Bacon'ın kıymeti bilinmemiş performanslarından biri.

Bu hikayenin benzerlerini defalarca izlediniz.

1 - *Kansız (Blood Simple.)*

3-18 Nisan tarihleri arasında düzenlenecek 29. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin sağlam bölümlerinden birinin altında, Okan Bayülgen'in 'geri zekalılar' dediği Sinema Yazarları Derneği'nin (SİYAD) imzası var. SİYAD üyelerinin seçtiği son 30 yılın en iyi ilk filmlerinden beşiyle oluşturulan "İyi Bir Başlangıç: 30 Yılın En İyi İlk Filmleri" bölümündeki yapımlardan biri, Coen'lerin bugünlere kadar gelebilmesinin müsebbibi olan "Kansız". 'Kara film' geleneğinin enfes uzantılarından biri bu film.

2 - *Suç Unsuru (The Element Of Crime)*

Lars von Trier'in polisiye gerilime 'kendince' bir yorum getirdiği ilk filmi "Suç Unsuru", birçok açıdan Alan Parker'ın "Şeytan Çıkma"nı (Angel Heart) anımsatıyor. Ama bu filmin Parker'ın yapıtından birkaç yıl önce çekildiğini eklemeden de geçmeyelim.

3 - *Sweetie*

Jane Campion'ı "Piyano"yla (The Piano) tanıyanların sinemacının ilk adımlarını görmekten büyük keyif alacaklarından eminiz. "Sweetie", iki kız kardeşin hikayesini anlatırken trajediyle komediyi ustaca buluşturan bir ilk film. Yapım, uzun yıllar önce festivalde gösterilmiş ve beğeniyle karşılanmıştı.

4 - *Rezervuar Köpekleri (Reservoir Dogs)*

Quentin Tarantino ismini bir anda yıldızlaştıran "Rezervuar Köpekleri", başarısız bir soygunun sonrasını (öncesi ve daha öncesiyle birlikte) yönetmenin tipik 'geyik potansiyeli'yle birleştirerek anlatıyor. Seyretmeyelimiz yoktur

kuşkusuz, ama kaçımız bu başyapıtı beyazperdede görmüştür ki?

5 - *Yedinci Kıta (The Seventh Continent)*

Son filmi "Beyaz Bant"la (The White Ribbon) hâlâ ses getirebildiğini gösteren Michael Haneke, 'duygusal buzlaşma' üçlemesinin ilk ayağı olan "Yedinci Kıta"da bir ailenin gerçeklerden yansıyan 'yok oluş' hikayesini anlatırken, modern dünyanın kendini tüketen yapısına yöneltiyor oklarını.

"SİNEMACILIK VE FİLMCİLİK YARARINA BAĞIMSIZ İLETİŞİM PLATFORMU"

sadibey.com

“ Disney, oyuncu seçiminde bir numara. Oyuncudan memnun kalmadığında yırtıp atabiliyor nasılsa! ”

Alfred Hitchcock